

במה מדליקין פרק שני שבת

לב.

עין משפט נר מצוה

קח א מיי פ"ב מהל
רולת וסודות נפש
ה' ו' סמ עשין עט ש"ע
י"ד ס' קיו ספיק ה
גה"מ:
ק"ב ב מיי פ"א מהל
מזכנה פ"א א סמ
עשין י' טו"ש"ע י"ד ס'
שלח ספיק א:

(א) [נדכתיב נר ה' נשמת אדם
תחומה ריש פ' נח, (ג) ז"ל
רעה, (א) תענית כ;
(ד) [נסהדיון ת. ז"ב קוט;
תוספתא יומא פ"ד];
(ה) תוספתא פ"ב ברכות לא;
(ו) תוספתא פ"ב, (ז) ועי'
תחומה ריש נח, (ח) [עשין
לא, (ט) ז"ל חזק,]

תורה אור השלם

1 קטניו מכל החסדים
ומכל האמת אשר עשית
את עבדך כי במקלי
עברתי את הירדן הזה
ועתה הייתי לשני מקבות:
בראשית לב יא
2 כי תבנה בית ה' ה'
ועשית משקה לגנך ולא
תשים דמים בביתך כי יפל
הגבל ממנה. דברים כב ח
3 אם יש עליך מלאך מליץ
אחד מני אלק להגיד
לאדם ויחננו ויאמר
פדעוהו מן הדת שחת
מזאתי כפר.
איוב כג כד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואלו הן
פרקליטין (שעשה למטה)
תלמי' וז"כ פ"א אין זה;
(ב) ב"א"ר שבוין לוי לז"ר;
(ג) ד"ה נדקי מיתה עומת:

לעני רש"י

בטור"ר [בטור"ר א].
הכאה.
פרי"ט"ר [פרי"ט"ר א].
ארוך.
משט"ר [מישט"ר].
ארוך כלים.

מוסף רש"י

מנכין. ממעטין (ונחתי ב).
שלשה בדקי מיתה.
שהאשה נדקת הן בשעת
הסנה שאם ינאלה הן אחד
המס ממות (ברכות לא).

ראשית קראתי אתכם. ראשית תבואתה (ירמיה ז): **עסקי ראשית.** ראשית עריקותיכם (מגדבר טו): **הריני נוטל נשמתכם.** ותאבד רביעית דמכם ויבנה נרכס ויצטל סם ראשיתכם. ונשים נטווו על כך כדאמרין צבראשית רבה" היא איבדה חלתו של עולם שעל ידה נטרד אלה"ר שנתרס חלה וכנתה נרו של עולם ושפכה דמו ועוד שזרכי הצית תלוין זה: **נפל סורא.** לארך שהוא עומד לשחיטה הכל אומרים חדדו לסקינא עד שלא יקום והא טורח להשליכו. כך הואיל ואימרה מזלה מווננת פורענותה לזא: **ספיש סירוס אמסא.** תרצה פשעים השפחה וכו'ן תלקה בנצטוה **אחת: ספיש.** תרצה: **סירוס.** פשע והתרכה: **מחטרא.** בטור"ר זע"ו.
כלומר אשה עומדת ליסורי לידה על עונשה של חוה ומנרפיין לה עונשין הרבה לאותו מלקות: **שקיס לרויא.** לשיכור אינך זריך להפילו שהוא יפול מאליו. כך האשה עומדת לילד משנתעברה והיא זריכה לנפש להקצ"ה לפתוח רחמה והוא נמנע והיא מתה מאליה. כל הגי' משל הדיוט וינהו: **רויח.** חגרא ועויו **רהעיין.** קלים לרוץ ואינו יכול להגיען ולהלקותן על סרחוין: **אבז חוטרא מויו.** כשהיא צאה לפני גדרות זאן סם הוא מדבר עמה להלקותה על פשעה. ואזי דרי לזית הדיר של זאן זאין לחשבון. גדרות זאן מתרגמינן חוטריין דען (מגדבר זב). כלומר האשה כשהיא צבראית פשעים שזכותיה תולין ואין כח במקטרג להזכיר עונה אצל משהגיעה לפתח הסנה וזריכה לנסיס סם מוזכרין עונותיה ומעשהה אס ראויה היא לנס אס לאו: **אבז חוטרא נפיש אחי ומרחמי.** לפתח החנות שמחלקים זו מוונות ויש סם עושר הרבה אחיס והרבה אהבים יש הכל נעשים אוהבים: **מרחמי.** אוהבים: **אבז צויוני.** במקום שיש הפסד ועויו לא אחי ולא מרחמי. כך צשעת הסנה הורע מזלה ומשיצותה ומלנו פרקליטין שלה: **וגבוי היאך מיבדקי.** מעשים שלהם להזכיר עונס וכותס: **עיון גשר.** כל מקום סנה כגון קיר נטוי וינאל לדרך: **דילמא מופיקד.** כמי יונאל עלן חטאיו ומתפסקא בהדיה: **מכרא.** ספינה שעוצרין בה את הנהר: **נדקי.** הספינה שלא יהא בה נקב: **מנין.** פוחתין: **קטניו מכל החסדים.** הוקטנו ונתמעטו וזכותי צביל החסדים אשר עשית וגו': **וימא דשותא.** שמשצנת זו הרוח דרומית חוקקה"ה המפלת חומות ועוקרת חילנות: **לזיני דקלי.** שלא יפיל הרוח דקל עליו: **ממנו להציא ראיה.** מאחר שהוא נופל זריך למזל ממנו וממעשו

ראשית קראתי אתכם על עסקי ראשית הוזהרתי אתכם נשמה שנתתי בכם קרויה נר על עסקי נר הוזהרתי אתכם אם אתם מקיימים אותם מוטב ואם לאו הריני נוטל נשמתכם וכו"ש בשעת לידתו אמר ר' רבא נפל תורא חדר לסכינא אביו אמר תפיש תירוס אמתא בחד מחטרא ליהוי רב חסדא אמר שבקיה לרויא דמנפשיה נפיל מר עוקבא אמר רעיא חגרא ועויו ריהטן אבב חוטרא מיילי ואבוי דרי חושבנא רב פפא אמר אבב

על שקורין לארון הקדש ארנא. לא ארון שעשה צלאל קאמר דמסתמא לא היו מוזכרים ארון שהיה לפני כמה שנים שנגנז צנית הראשון אלא לארון צבנית הכנסת אע"ג דככל דוכתי קרי ליה תיבה דתמן העובר לפני המיזה היורד לפני המיזה (ברכות פ"ה דף גז) אורי"י אשכחן נמי דקרי ליה ארון כדאמר תשעה וארון מנטרפיין (שס פ"ו דף טז):
מקרא

הנואתא אמר ריש לקיש בשעה שעוברים על הגשר גשר ותו לא אימא כעין גשר רב לא עבר במכרא דיתוב ביה עכו"ם אמר דילמא מופיקד ליה דינא עליה ומתפסקא בהדיה שמואל לא עבר אלא במכרא דאית ביה עכו"ם אמר שטנא בתרי אומי לא שליט ר' ינאי בדיק ועבר ר' ינאי למעמיה דאמר אלעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה לומר שעושוין לו גם שמא אין עושוין לו גם ואם עושוין לו גם מנכין לו מוכיותיו אמר רבי חנין מאי קראה יקמתי מכל החסדים ומכל האמת רבי זירא ביומא דשותא לא נפיק לביני דיקלא אמר ר' יצחק בריה דרב יהודה לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והפטור אמר מר עוקבא מאי קראה כי יפול הנופל ממנו ממנו להביא ראיה תנא דבי רבי ישמעאל כי יפול הנופל ממנו נופל אלא ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל אלא שמוגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב: ת"ר ימי שחלה ונטה למות אומרים לו התודה שכן כל המומתין מתודין אדם יוצא לשוק יהי דומה בעיניו כמי שנמסר לסרדיוט חש בראשו יהי דומה בעיניו כמי שנתנוהו בקולר עלה למטה ונפל יהי דומה בעיניו כמי שהעלוהו לגדרום לידון אם יש לו פרקליטין גדולים ניצול ואם לאו אינו ניצול ואלו הן פרקליטין של אדם תשובה ומעשים טובים ואפי' תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות ניצול שנאמר אפי' תשע מאות ותשעים ותשעה באותו מלאך להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעוהו מרת שחת וגו': ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה באותו מלאך לחובה ואחד לזכות ניצול שנאמר מליץ אחד מני אלף: תנו רבנן על שלש עבירות נשים מתות יולדות רבי אלעזר אומר נשים מתות יולדות ר' אחא אומר בעון שמכבסות צואת בניהם בשבת וי"א על שקורין לארון הקודש ארנא: תניא ר' ישמעאל בן אלעזר אומר בעון שני דברים עמו הארצות מתים על שקורין לארון הקודש ארנא ועל שקורין לבית הכנסת בית עם תניא ר' יוסי אומר שלשה בדקי מיתה הגר חדא כר' אלעזר וחדא כרבנן שלשה בדקי מיתה גרה וחלה והדלקת הגר חדא כר' אלעזר וחדא כרבנן תניא רשב"ג אומר הלכות הקדש תרומות ומעשרות הן הן גופי תורה ונמסרו

ראשית קראתי אתכם על עסקי ראשית הוזהרתי אתכם אם אתם מקיימים אותם מוטב ואם לאו הריני נוטל נשמתכם. ולמה בשעת לידה אמר רבא נפל תורא חדרי סכינא. תפיש תירוס אמתא חד מחטרא אמר ר' רבא נפל תרבה מהכא נהוי, פי' תרבה להתרומם השפחה על אדונתה אחת הכאה היתה עליה, כלומר פעמים רבות מכבסת אדונתה ומקבעת אדונתה את הכל בלבה והיא משלמת לה הכאה אחת הכל. וכן רעיא מתגרא רעיא רהיטא אבב חוטרא מיילי ואבוי דרין חושבנא, אפי' רועה פסח שאין יכול להרוץ, ועו ברחות רצה בשדות כשמיניע בשער גדרות כדמתרגמינן חוטריין דען ובבית הדיר (כו) כדתינן הכונס צאן לדיר, ועו מעלה חשבון הבריות שבויה ושם מכה אותה. בחנות לא יין אלה. אחיבין באין ושואלין בשלום בעל החנות כדי שישתנו פניו, אבל אם רואין שנתפס אדם בבית המכס או בבית המושל ליענש כל אחיבין ברחתי אין אחד מהן פונה אליו. לא יעמוד במקום סכנה ויאמר עושוין לי גם [שמתא] עושוין לו גם, ואם עושוין לו מנכין לו מוכיותיו שאמר קטניו מכל החסדים וגו'. לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והפטור, חש בראשו דומה כמי שנתנוהו בקולר. עלה למטה דומה כמי שהעלוהו לגדרום לידון, אם יש לו פרקליטין המלמדן עליו זכות ניצול אם לאו לא ניצל. תשובה ומעשים טובים הן פרקליטין של אדם, אפילו תתקצ"ט מלמדן עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות ניצל, שנאמר אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעוהו מרת שחת מוצאתי כופר. שלשה מדות יולדות, ואומרי לה הן פרקליטין של אדם, מתות יולדות, כלומר דבקה בהו מיתה שלא בעתה.

ראיה לזכות: **מששה ימי בראשית.** דכתיב קורא הדורות מראש (שעיה מה) שנגלו לפניו הדורות ומעשיהם (ו) וקנס פורענותם: **שהרי כשניתנה תורה עדיין לא נפל זה והכתוב קראו נופל:** על ידי חייב. זעה זה שלא קיים מצות מעקה: **אומרים.** העומדין סם: **שכן דרך כל המומסים מסודין.** כדתיב צבנהדרין שכל המתודה יש לו חלק כו' שכן מליטין צעקן [וישעין] שאמר לו יהושע כו' צפ' נגמר הדין (סנהדרין דף מד:): **לשוק.** מנזינס סם מרבות וצבלי דינים נכרים וישראלים: **דומה כמו שנמסר למרדיו.** להוליכו לפני השופט: **חש צראשו.** חשש צבנלמא מיתחוס קל: **נאנוהו בקולר.** הוי טפי משמסר למרדיוט וגרוע מעולה לגדרום שאין דנין סם אלא להריגה ועל סרחון חמור וזריך פרקליטין גדולים: **עלה למטה.** שחלה הרבה שזריך לעלות וליפול למשכב: **ואלו הן פרקליטין.** (ב) שעושה למטה (ג) ראו לז"ר של מעלה תשובה ומעשים טובים: **באוסו מלאך.** שמליץ עליו זכות והוא אחד מני אלף ואפילו הוא עלמו מעיד עליו חובה ניצול צחמת של זכות שנאמר מליץ אחד מני אלף צמליטתו של מלאך אין אלא אחת מאלף להגיד ישרו ומשמע נמי שהמלאך המליץ הוי אחד מני אלף דהא מלאך כמיז מכלל דהשאר מגידים עליו חובה אלא מלל כמיז אס יש עליו מליץ מלאך אחד מני אלף איכה למידרשיה אמלאך ואמלינה: **יולדות.** בשעת לידתן: **שלש עבירות.** הן דמתניתין: **יולדות.** בחורות ואפילו שלא צשעת לידה: **רבי אחא אומר.** היולדות מתות על עון שמכבסות: **ארנא.** כך היו קורין מגדלות שלהם פריע"י וצלשוניו משט"ר: **ביום עם.** לשון ציוו שמתקבלין זו הכל: **ולארוין הקדש ארנא.** ואין קורין אותו ארון הקדש: **בדקי (ו).** עונות שבדוקין אותן בהן צשעת סכנה לזמרי יולדות: **דבקי.** שמדבקין ומקרבין מיתה לפני זמנה כר' אלעזר דמני לידות: **עונות**

(א) ע"י עיון ערך נב.